

5651 SAYILI KANUN KAPSAMINDA ERİŞİMİN ENGELLENMESİ

GİRİŞ:

Erişimin engellenmesi kavramı ilk olarak 4.5.2007 tarih ve 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayın Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'da düzenlenmiştir. Söz konusu kanun erişimin engellenmesi kararı verilebilecek haller, erişimin engellenmesi kararını verebilecek kişiler ya da merciler ve söz konusu kararın nasıl uygulanacağı ile karara itirazı düzenlemiştir.

Erişimin engellenmesi kararı ceza niteliğinde olmayıp yalnızca tedbir niteliğindedir. Erişimin engellenmesi kararının adli mercilerce (Hâkim, Mahkeme veya Cumhuriyet Savcısı) verilmesi durumunda koruma tedbirinden, idari merciler (Başbakanlık, Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı, TİB Başkanı gibi) tarafından verilmesi durumunda ise idari bir tedbirden söz edilebilir. Erişimin engellenmesi kararının tedbir niteliğinde olması nedeniyle söz konusu kararın verilebilmesi için tam ispat aranmaz. Kararın verilebilmesi için kanunda sayılan suçların işlendiği hususunda yeterli şüphe sebeplerinin bulunması yeterli görülmüştür. Hemen belirtmekte fayda var ki kanunda ifade edilen şüphe yalnızca deliller ile söz konusu olabilecek bir kavramdır. Adli ya da idari mercilerin kanaatleri, hayat tecrübelerine göre söz konusu suçların işlenmiş olabileceği gibi hususlar bu kapsamda yeterli şüphe olarak görülmemekte, ancak mevcut delil durumuna göre söz konusu suçun işlenmiş olma ihtimalinin, suçun işlenmemiş olma ihtimaline göre daha kuvvetli olduğu durumda yeterli şüphenin var olduğu değerlendirmesi yapılması mümkün olabilmektedir.

Hangi hallerde ve hangi kişi ya da merciler tarafından söz konusu kararın verilebileceğine geçmeden önce internet ortamındaki bulunan içerikten sorumluluğun kime ait olduğunu belirtmekte fayda görüyoruz.

İNTERNET ORTAMINDAKİ İÇERİKTEN SORUMLULUK:

5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayın Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'un 3. Maddesi içerik sağlayıcılarına (içerik sağlayıcı: internet ortamı üzerinden kullanıcılara sunulan her türlü bilgi veya veriyi, üreten, değiştiren ve sağlayan gerçek veya tüzel kişiyi¹ ifade eder. 5651 S.K. m.2/1.f) yer sağlayıcılarına (yer sağlayıcı: Hizmet ve içerikleri barındıran sistemleri sağlayan veya işleten gerçek veya tüzel kişilerdir. 5651 S.K. m.2/1.m) ve erişim sağlayıcılarına (erişim sağlayıcı: Kullanıcılarına internet ortamına erişme olanağı sağlayan her türlü gerçek ve tüzel kişi. 5651 S.K. m.2/1.d) tanıtıcı bilgilerini kendilerine ait internet ortamında kullanıcıların ulaşabileceği şekilde ve güncel olarak bulundurma yükümlülüğü getirmiştir. Söz konusu düzenleme nedeniyle internet ortamındaki bilgiyi yazan, bilginin yazıldığı sistemi sağlayan ve söz konusu sisteme ulaşılmasını sağlayan kişiler tanıtıcı bilgilerini internet ortamında kullanıcılarına sunmakla yükümlüdür. Söz konusu düzenlemenin amacı aşağıda açıklanacağı üzere belirtilen kişilerin yapılan yayınlardan sorumlu olduğu durumlarda kendilerine ulaşılmasını sağlamaktır.

---

¹ Tüzel kişi: Ortak bir amacın gerçekleştirilmesini sağlamaya yönelik olarak kurulmuş, hukukun kendisini kişi olarak tanıdığı, haklara ve borçlara sahip olabilen kişi (dernekler gibi) veya mal (vakıflar gibi) topluluğudur.

A. İçerik Sağlayıcının Sorumluluğu: İçerik sağlayıcının internet ortamında kullanıma sunduğu her türlü içerikten sorumlu olduğu 5651 Sayılı Kanunun 4. Maddesinde ifade edilmiştir. İnternet ortamında bulunan içeriği üreten kişinin içerik sağlayıcı olduğu düşünüldüğünde kişinin kendi fiilinden sorumlu olması tabiidir. Fakat içerik sağlayıcı internet ortamında kullanıcılara sunduğu verileri kendi üretmemiş, değiştirmemiş veya sağlamamış yalnızca başkası tarafından sağlanan veriye kullanıcıların ulaşmasını sağlayıcı işlemleri yapmış olabilir. Başkasına ait internet sitesindeki yazının linkini verme, Retweet etme ya da paylaşma gibi yöntemler kullanarak içerik üretmeyip yalnızca başkasına ait içeriğe bağlantı sağlamış olabilir. Bu durumda aslında başkası tarafından üretilmiş bir içerik olmasına rağmen, kendisi tarafından da bağlantı sağlanan söz konusu içerikten sorumlu olup olmadığının belirlenmesinde dikkat edilecek husus, bağlantı sağlayan kişinin bağlantıyı kullanıcılara sunuş şeklinden söz konusu içeriği benimsediği ve kullanıcılara ulaşmasını amaçlayıp amaçlamadığıdır. Kural olarak içerik sağlayıcı bağlantı sağladığı başkasına ait içerikten sorumlu olmasa da bunu kullanıcılara sunuş şeklinden benimsediği ve kullanıcının söz konusu içeriğe ulaşmasını amaçladığı açıkça belirli ise içerik sağlayıcı bağlantı sağladığı içerikten de sorumludur.

B. Yer Sağlayıcının Sorumluluğu: Yer sağlayıcı kural olarak yer sağladığı içeriği kontrol etmek ve söz konusu faaliyetlerin hukuka aykırı olup olmadığını araştırmak yükümlülüğünde değildir. Yer sağlayıcı yalnızca koruma tedbiri veya idari tedbir olarak Adli ve İdari mercilerce kendisine erişimin engellenmesi kararı gönderildiğinde söz konusu karara uymak ve hizmet ve içeriği sisteminden kaldırmakla yükümlüdür.

C. Erişim Sağlayıcının Sorumluluğu: Erişim sağlayıcı erişim sağladığı içerikten sorumlu olmamakla birlikte içeriğin hukuka aykırı olduğundan Adli ve İdari merciler tarafından haberdar edilmesi halinde söz konusu içeriğe erişimi engellemekle ve söz konusu içeriğe alternatif erişim yollarını (VPN gibi) engelleyici tedbir almakla yükümlüdür.

ERİŞİMİN ENGELLENMESİ:

A. Adli Makamlarca Verilen Erişimin Engellenmesi Kararı: Adli Makamlarca erişimin engellenmesi kararını 5651 sayılı kanunun 8. Maddesinde sayılan suçların internet yolu ile işlenmesi halinde (yani katalog suçlar nedeniyle) verilen erişimin engellenmesi kararı, kişilik haklarının ihlali nedeniyle verilen erişimin engellenmesi kararı olarak ikiye ayrılabilir.

1. Katalog Suçlar nedeniyle verilen erişimin engellenmesi kararı: Kanununun 8. Maddesinde sayılan suçların işlendiği yönünde yeterli şüphe sebeplerinin bulunması durumunda erişimin engellenmesi kararı verilebilir. Hemen belirtmek gerekir ki kanunda sayılmış olan suçlar sınırlı sayıda olup başkaca bir suç için erişimin engellenmesi kararı verilmesi mümkün değildir. Aşağıda belirtilen suçlar nedeniyle erişimin engellenmesi kararı verilebilmesi için en azından söz konusu suçlarla ilgili olarak başlatılmış bir soruşturma olması (söz konusu durumun istisnasına aşağıda yer verilmiştir.) gerekmektedir. Bu suçlar ise;

- a. intihara yönlendirme
- b. Çocukların cinsel istismarı
- c. Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanımını kolaylaştırma
- d. Sağlık için tehlikeli madde temini
- e. Müstehcenlik
- f. Fuhuş
- g. Kumar oynanması için yer ve imkan sağlama
- h. 5816 sayılı Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanunda yer alan suçlar olarak kanunda sayılmıştır.

Söz konusu suçların işlendiği hususunda yeterli şüphe bulunması durumunda erişimin engellenmesi kararı soruşturma evresinde Sulh Ceza Hâkimi kovuşturma evresinde ise mahkeme (Davanın görülmekte olduğu ceza mahkemesi) tarafından verilir. Ancak soruşturma evresinde gecikmesinde sakınca bulunan durumlarda Cumhuriyet Savcısı tarafından da erişimin engellenmesi kararı verilebilir. Hâkim kararı olmaksızın Cumhuriyet Savcısı tarafından verilen erişimin engellenmesi kararı 24 saat içinde hakim onayına sunulur. Kararın hakim tarafından 24 saat içinde onaylanmaması durumunda Cumhuriyet Savcısı tarafından verilen tedbir kaldırılır. Söz konusu erişimin engellenmesi kararı süre belirtilmeksizin verilebileceği gibi belirli bir süre ile sınırlı olarak da verilebilir. Hakim veya Cumhuriyet Savcısı tarafından verilen erişimin engellenmesi kararı uygulanmak üzere TİB'e gönderilir. Erişimin engellenmesi kararı kararın bildirilmesinden itibaren dört saat içinde yerine getirilmek zorundadır. Söz konusu kararın gereğini yerine getirmeyen yer ve erişim sağlayıcıların sorumluları fiil daha ağır cezayı gerektiren başka bir suçu oluşturmadığı takdirde beş yüz günden üç bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

Yapılan soruşturma sonunda kovuşturmaya yer olmadığı kararı verilmesi, kovuşturma sırasında verilmişse kovuşturma sonunda beraat kararı verilmesi halinde karar kendiliğinden hükümsüz hale gelir. Yine yukarıda belirtilen suçu oluşturan içeriğin yayından çıkarılması halinde erişimin engellenmesi kararı, soruşturma aşamasında Cumhuriyet Savcısı kovuşturma aşamasında ise mahkeme tarafından kaldırılır. Bu durumda karar, kararı veren mercie göre Cumhuriyet Savcısı ya da mahkeme tarafından TİB'e gönderilir. Ayrıca koruma tedbiri olarak verilen erişimin engellenmesi kararına karşı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun itiraz kanun yoluna ilişkin hükümlerine göre itiraz edilmesi de mümkündür.

2. Kişilik Haklarının İhlali Nedeniyle Erişimin Engellenmesi: İnternet ortamında yapılan yayın içeriği bir kişinin kişilik haklarını ihlal ediyorsa bu halde de erişimin engellenmesi kararı verilmesi mümkündür. Örneğin bir internet sitesinde bir kişinin onur şeref ve saygınlığını rencide edecek nitelikte somut fiiller isnat edilmesi durumunda hakaret suçu sayılan katalog suçlardan olmamasına rağmen erişimin engellenmesi kararı verilmesi

mümkündür. Bu sebeple erişimin engellenmesi kararı verilebilmesi için kişilik haklarının ihlal edildiğini düşünen gerçek ve tüzel kişilerin sulh ceza hâkimine başvurması gerekmektedir. Sulh ceza hâkimi kişilik haklarının ihlal edildiğine kanaat getirirse, kişilik haklarının ihlal edildiği bölüm ile ilgili olarak içeriğe erişimin engellenmesi kararını verir. İnternet sitesinin tümüne bu sebeple erişimin engellenmesi için Sulh Ceza Hâkiminin URL adresi belirtilerek içeriğe erişimin engellenmesi yöntemiyle ihlalin engellenemeyeceğine kanaat getirmesi gerekmektedir. Sulh Ceza Hâkimi söz konusu kararlarını en geç 24 saat içinde vermek durumundadır. Bu durumdan söz konusu sürenin aşılması durumunda erişimin engellenmesinin mümkün olmadığı sonucu çıkarılmamalıdır. Zira 24 saat hâkim için getirilmiş düzenleyici bir süre olup sürenin aşılmasına rağmen hâkim tarafından erişimin engellenmesi kararı verilmesi mümkündür. Hâkim tarafından bu kapsamda verilen erişimin engellenmesi kararı doğrudan uygulanmasını sağlamak maksadıyla erişim sağlayıcıları birliğine gönderilir. Ayrıca hâkimin verdiği erişimin engellenmesi kararına konu kişilik hakkının ihlaline ilişkin yayının veya aynı yayın mahiyetindeki yayınların başka internet adreslerinde de yayınlanması durumunda ilgili kişi tarafından ayrıca bu internet adreslerine ilişkin de erişimin engellenmesi kararı alınmasına gerek kalmaksızın doğrudan erişim sağlayıcıları birliğine müracaat edilebilir. Bu durumda Erişim Sağlayıcıları Birliği tarafından karar bu adresler için de uygulanır. Erişim sağlayıcıları birliği tarafından karar en geç dört saat içinde yerine getirilir. Kararın süresinde yerine getirilmemesi halinde sorumlu kişi beş yüz günden üç bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Hâkim tarafından verilen karara CMK hükümleri uyarınca itiraz etmek mümkündür. Fakat erişimin engellenmesi kararı verilen kısım veya içeriğin yayından çıkarılmış olması halinde hâkim kararı kendiliğinden hükümsüz kalır.

B. İdari Makamlarca Verilen Erişimin Engellenmesi Kararı: Adli Mercilerin katılımı olmaksızın idari makamlarca ilgililerin başvurusu ya da bazı durumlarda kendiliğinden de erişimin engellenmesi kararı verilmesi mümkündür. Bu kapsamda alınan erişimin engellenmesi kararlarından bazıları alındıktan belli bir süre içinde hâkim onayına sunulduğu gibi bazılarında ise hâkim onayına ihtiyaç duyulmaz. Bu kapsamda verilen erişimin engellenmesi kararları, özel hayatın gizliliği nedeniyle erişimin engellenmesi, katalog suçların işlenmesine rağmen içerik veya yer sağlayıcısının yurtdışında bulunması veya yurt içinde bulunsa dahi 8/1.a.2, 5, 6 numaralı maddelerde yazılı suçların işlenmesi durumunda verilen erişimin engellenmesi kararı ve 5602 sayılı kanunun 3/1.ç bendindeki kuruluşların kendi görev alanlarına giren suçların internet ortamında işlendiğini tespit etmesi nedeniyle

verdikleri erişimin engellenmesi kararı ve gecikmesinde sakınca bulunan hallerde erişimin engellenmesi kararı olmak üzere dörde ayrılabilir.

1. Özel Hayatın Gizliliği Nedeniyle Erişimin Engellenmesi: İnternet ortamında yapılan yayın kişinin özel hayatının gizliliğini ihlal ediyorsa bu halde kişiler doğrudan

Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı'na başvurarak erişimin engellenmesini isteyebilirler. Örneğin kişinin özel hayatına ait görüntülerinin, telefon görüşmelerinin, ses kayıtlarının yayınlanması ya da kişinin evine ya da işyerine yerleştirilen gizli kameralar ile görüntülerinin alınması durumu böyledir. Bu durumda kişiler Sulh Ceza Hâkimine başvurmak yerine doğrudan TİB'e başvurmak durumundadır. TİB tarafından talebin işleme konulabilmesi için hak ihlaline neden olan yayına ait URL adresinin, hangi açıdan hakkın ihlal edildiğine ilişkin açıklamanın ve kimlik bilgilerini ispatlayacak belgelerin eklenmesi gerekmektedir. Başkanlık söz konusu talebi uygulanmak üzere Erişim Sağlayıcıları Birliği'ne gönderir. Bu tedbir talebi erişim sağlayıcılar tarafından en geç 4 saat içinde yerine getirilir. Fakat özel hayatın gizliliğinin ihlaline bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunması durumunda doğrudan TİB Başkanının emri üzerine erişimin engellenmesi mümkündür. Bu durumda karar doğrudan TİB tarafından uygulanır. Özel hayatın gizliliği nedeniyle erişimin engellenmesi yalnızca özel hayatın gizliliğini ihlal eden bölüm, kısım, resim video vb. ile ilgili olarak URL adresine erişimin engellenmesi yolu ile uygulanır.

Buraya kadar yapılan uygulama ve erişimin engellenmesi idari bir kararla, yargı mercilerinin katılımı olmaksızın gerçekleşir. Fakat erişimin engellenmesi kararının devam edebilmesi için özel hayatının gizliliğinin ihlal edildiğini iddia eden kişi tarafından veya TİB Başkanının emri üzerine TİB tarafından erişimin engellenmesi halinde TİB tarafından 24 saat içinde Sulh Ceza Hâkimine başvurulması zorunludur. Aksi takdirde erişimin engellenmesi kararı herhangi bir karara gerek olmaksızın kendiliğinden kalkar. Hâkim bu başvuruyu 48 saat içinde sonuçlandırır ve kararı doğrudan TİB'e gönderir. Hâkim tarafından verilen karara karşı TİB tarafından CMK hükümleri uyarınca itiraz edilebilir. Erişimin engellenmesi kararına konu içeriğin yayından çıkarılmış olması halinde de karar kendiliğinden hükümsüz kalır.

2. Katalog Suçların İşlenmesine Rağmen İçerik veya Yer Sağlayıcısının Yurtdışında Bulunması veya Yurtiçinde Bulunsa Dahı 5651 Sayılı Kanunun 8/1.a.2, 5, 6. Maddelerinde Yazılı Suçların İşlenmesi Durumunda Verilen Erişimin Engellenmesi Kararı:

Yukarıda belirtildiği üzere içeriği katalog suçları oluşturduğu hususunda yeterli şüphe bulunan içerikler hakkında erişimin engellenmesi kararı verilebilmesi için bu suçlarla ilgili olarak en azından soruşturma aşamasının başlaması ve Cumhuriyet Savcısı ya da Hâkim tarafından bu hususta karar verilmesi gerekmektedir. Fakat internet yolu ile işlenen suçlarda çeşitli sebeplerden dolayı (failin kimliğinin tespit edilememesi, failin yurtdışında olması, failin Türk yargısına tabi olmaması gibi) soruşturma başlatılamamış ya da soruşturma başlatılması olanaksız olabilir. Bu gibi durumlarda erişimin engellenmesi kararının verilebilmesinin sağlanması ve erişimin engellenmesi kararının daha hızlı olarak alınmasının kanun koyucu tarafından istenildiği çeşitli suçlarda söz konusu şartlara (Suç hakkında soruşturma yapılması, Hâkim ya da gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet Savcısı kararının gerekmesi gibi) bağlı olmaksızın erişimin engellenmesi kararının verilebilmesi öngörülmüştür.

Söz konusu maddeye göre içeriği katalog suçlarını oluşturan yayınların içerik veya yer sağlayıcısının yurt dışında bulunması halinde veya içerik veya yer sağlayıcısı yurt içinde bulunsa dahi, içeriği çocukların cinsel istismarı, müstehcenlik ve fuhuş suçlarını oluşturan yayınlara ilişkin olarak erişimin engellenmesi kararı herhangi bir başvuru ve talebe gerek

kalmaksızın kendiliğinden TİB tarafından verilir ve karar erişim sağlayıcısına gönderilerek uygulanması sağlanır. Erişimin engellenmesi kararının gereği erişim sağlayıcıları tarafından dört saat içinde yerine getirilir. Verilen kararın yerine getirilmemesi halinde TİB tarafından erişim sağlayıcısına, onbin Türk Lirasından yüzbin Türk Lirasına kadar idari para cezası verilir. İdari para cezasının verilmesine rağmen kararın uygulanmamaya devam edilmesi halinde ise kararın verildiği andan itibaren 24 saat sonra TİB talebi üzerine Telekomünikasyon Kurumu tarafından erişim sağlayıcısının yetkilendirmesi iptal edilebilir. Söz konusu erişimin engellenmesi kararının konusunu oluşturan yayını yapanların kimliklerinin belirlenmesi halinde, TİB tarafından Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulur.

3. 5602 Sayılı Kanunun 3/1.ç Bendindeki Kuruluşların Kendi Görev Alanlarına Giren Suçların İnternet Ortamında İşlendiğini Tespit Etmesi Nedeniyle Verdikleri Erişimin Engellenmesi Kararı:

5651 Sayılı Kanunun 8/14. Maddesinde 5602 sayılı Şans Oyunları Hasılatından Alınan Vergi, Fon ve Payların Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 3/1.ç bendinde tanımlanan kurum ve kuruluşların kendi görev alanına giren suçların internet ortamında işlendiğini tespit etmeleri halinde erişimin engellenmesi kararı alabilecekleri belirtilmiştir. 5602 sayılı kanunun 3/1.ç maddesinde tanımlanan kurum ve kuruluşlar ise, ilgili mevzuat çerçevesinde şans oyunları tertip etme hak ve yetkisine sahip kurumlar ile bu hak ve yetkinin devredildiği kurum, kuruluş ve özel hukuk tüzel kişilerdir. İlgili mevzuat ise aynı kanunda 6132 sayılı kanun, 7258 sayılı kanun ve 320 sayılı Kanun Hükmünde Kararname olarak ifade edilmiştir.

6132 sayılı At Yarışları Hakkında Kanun'un 1. Maddesine göre Türkiye sınırları içerisinde at yarışları düzenlemeye, yurt içinde ve yurtdışında düzenlenen yarışlar üzerinde yurtiçinden ve yurtdışından müşterek bahis kabul etmeye Tarım ve Köyişleri Bakanlığı yetkilidir.

7258 sayılı Futbol ve Diğer Spor Müsabakalarında Bahis ve Şans Oyunları Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 1. Maddesine göre ise yurtiçinde ve yurtdışında spor müsabakaları üzerinde sabit ihtimalli ve müşterek bahis oyunları oynatmak üzere, Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı tüzel kişiliği haiz Spor Toto Teşkilat Başkanlığı kurulmuştur. Kanun maddesinden de anlaşılacağı üzere Futbol ve Spor Müsabakalarında bahis ve şans oyunları düzenlemeye söz konusu tüzel kişilik, Spor Toto Teşkilat Başkanlığı yetkilidir.

320 sayılı Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye göre karşılığı nakit olmak üzere şans oyunları tertip etmek ve çekiliş düzenlemek, karşılığı nakit olmayan her türlü piyangoonun tertip ve çekilişine izin vermek ve denetlemek üzere Maliye Bakanlığına bağlı, özel bütçeli Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü kurulmuştur ve söz konusu işlemleri yapmak Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü'nün yetkisindedir.

Yukarıda sayılan kurum ve kuruluşlar, yukarıda kendi görev alanında giren suçların (örneğin Türkiye'de karşılığı nakit olmak üzere şans oyunları planlanması, tertip edilmesi veya çekiliş düzenleme hakkı Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü'ne ait olmasına rağmen söz konusu şans oyunlarının düzenlenmesi, 320 Sayılı KHK, md. 52) internet ortamında işlendiğini tespit etmeleri halinde, bu oyunlarla ilgili olarak erişimin engellenmesi kararı alabilirler. Erişimin engellenmesi kararı alınması halinde karar, uygulanmak üzere

Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı'na gönderilir. Bu durumda verilen erişimin engellenmesi kararı idari bir tedbir olarak verilen erişimin engellenmesi kararı olarak adlandırılır ve kararın gereğinin yerine getirilmemesi durumunda TİB tarafından erişim sağlayıcısına onbin Türk Lirasından yüzbin Türk Lirasına kadar idari para cezası verilir. İdari para cezası verilmesine rağmen kararın uygulanmama devam edilmesi halinde ise bu durum 24 saati aştığı takdirde TİM'in talebi üzerine Telekomünikasyon Kurumu tarafından yetkilendirmenin iptaline karar verilir.

4. Gecikmesinde Sakınca Bulunan Hallerde Verilen Erişimin Engellenmesi Kararı:

Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde verilebilecek erişimin engellenmesi kararı, 5651 sayılı kanuna 27.03.2015 tarihinde eklenmiş yeni bir erişimin engellenmesi halidir. Söz konusu madde kapsamında erişimin engellenmesi kararı vermeye Başbakanlık ve Bakanlıkların talebi ile Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı yetkilidir.

Başbakanlık, yaşam hakkı, kişilerin can ve mal güvenliğinin korunması, milli güvenlik ve

kamu düzeninin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi veya genel sağlığın korunması sebeplerine bağlı olarak kendiliğinden erişimin engellenmesi kararı verebilir. Örneğin internet ortamında bir terör örgütü tarafından bomba yapım tarifi verilmesi ve insanların o bombaları kullanarak başka kişi veya kurumlara saldırmasının teşvik edilmesi, Devletin birliği ve bütünlüğünü bozmaya yönelik faaliyetlerin gerçekleştirilmesine ya da isyan çıkarmak amacıyla insanların teşvik edilmesi, bir kişinin nasıl öldürülebileceği hakkında açıklayıcı yazıların yazılması gibi durumlarda Başbakanlık tarafından erişimin engellenmesi kararı verilebilir. Bu halde verilen karar Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı'na gönderilir. TİB tarafından da kararın uygulanmasının sağlanması amacıyla karar, erişim sağlayıcılarına, ilgili içerik ve yer sağlayıcılarına bildirilir. Bildirimden itibaren söz konusu içeriğin en geç dört saat içinde yerine getirilmesi zorunludur. Başbakanlık tarafından verilen erişimin engellenmesi kararı, TİB tarafından 24 saat içinde Sulh Ceza Hâkiminin onayına sunulur. Hâkim kararı 48 saat içinde açıklar, aksi halde karar kendiliğinden ortadan kalkar.

İlgili Bakanlıkların talebi üzerine Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı, milli güvenlik, kamu düzeninin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi veya genel sağlığın korunması sebeplerine bağlı olarak erişimin engellenmesi kararı verebilir. Bakanlık talebi olmaksızın kendiliğinden TİB tarafından bu sebeplere bağlı olarak erişimin engellenmesi kararı verilmesinin mümkün olmadığı gibi, Başkanlık tarafından verilen karar da 24 saat içinde Sulh Ceza Hâkiminin onayına sunulur. Hâkim bu halde de kararını 48 saat içinde açıklar, aksi halde karar kendiliğinden hükümsüz hale gelir. İlgili Bakanlıkların talebi üzerine TİB tarafından verilen erişimin engellenmesi kararı da içerik ve yer sağlayıcıları ile erişim sağlayıcılarına gönderilir ve kararın dört saat içinde yerine getirilmesi zorunludur. Kararın gereğinin yerine getirilmemesi durumunda, kararın gereğini yerine getirmeyen erişim

sağlayıcıları, içerik ve yer sağlayıcıları elli bin Türk Lirasından beş yüz Türk Lirasına kadar idari para cezası ile cezalandırılır.

Bu halde verilecek erişimin engellenmesi kararı internet sitesinin tümüne yönelik olmayıp yalnızca ihlalin gerçekleştiği kısım veya bölümle ilgilidir. Fakat belirtilen bölüm ya da kısma (URL adresine) yönelik olarak verilen erişimin engellenmesi kararı söz konusu ihlali engelleyemiyorsa bu halde tüm internet sitesine yönelik olarak da erişimin engellenmesi kararı verilmesi mümkündür.

Erişimin engellenmesi kararı verilen ve suça konu internet içeriklerini oluşturanlar ve yayanlar hakkında ayrıca TİB tarafından Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulur. Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından soruşturmanın yürütülebilmesi, failerin yakalanabilmesi, haklarında kamu davası açılabilmesi için kişilerin kimliğinin tespiti zorunludur. Söz konusu suça yönelik içerikleri üreten veya yayan failere ulaşmak için gereken bilgilerin Sulh Ceza Hâkimi tarafından içerik, yer ve erişim sağlayıcılarından istenilmesi durumunda faille ulaşmak amacıyla istenilen bilgilerin verilmesi zorunludur. Söz konusu bilgilerin verilmemesi durumunda daha ağır başka bir suç oluşmadığı takdirde istenilen bilgileri vermeyen içerik, erişim ve yer sağlayıcılar üç bin günden on bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

SONUÇ: İnternet sitelerine ya da URL adreslerine yönelik olarak verilen erişimin engellenmesi kararı pek çok açıdan eleştirilse de hukukun suç olarak tanımladığı hukuka aykırılıkların sanal dünyada da işlenmesini önlemek, kişilerin özel hayatının gizliliğini korumak, kişilik haklarına karşı yapılan saldırıları internet ortamında da önlemek amacıyla erişimin engellenmesi kararı verilmesi bir zorunluluktur. Erişimin engellenmesi kararının verilmediği durumlarda suç faileri yakalanıp cezalandırılrsa da internet ortamında yapılan hukuka aykırılıkların varlığını sürdürecektir olması mağdurların haklarının yeteri kadar korunamamasına ve hak ihlalinin devamına yol açacaktır. Dolayısıyla suç mağdurlarının suç failerinden korunabilmesi yalnızca işlediği fiilden dolayı failin ceza alması ile değil, aynı zamanda failin devam eden saldırılarından korunması ile mümkün olabilecektir. Bu sebeple suç ve suç faileri ile etki bir mücadele edilebilmesi, kişilerin özgürlüklerinin gereği gibi korunabilmesi için erişimin engellenmesi kararı verilmesi bir zorunluluk olsa da, erişimin engellenmesi kararının hangi durumlarla sınırlı olarak verilebileceğinin ayrıntılı olarak düzenlenmemesi, erişimin engellenmesi kararı verilebilecek hallerde anlamı belirsiz yada çok geniş kavramlar kullanılması (kamu düzeni gibi) zorunluluk olmamasına rağmen internet sitelerinin tümüne yönelik olarak erişimin engellenmesi kararı verilmesi ifade özgürlüğü, halkın haber alma hakkı ve haberleşme hürriyetinin ihlaline yol açabilecektir. Hak ihlallerinin yaşanmaması, erişimin engellenmesi kararında keyfilikten uzaklaşılması ve siyasi sebeplerle erişimin engellenmesi kararı verilebilmesinin önlenmesi için hangi hallerde erişimin engellenmesi kararının verilebileceği ayrıntılı olarak düzenlenmeli, erişimin engellenmesi sıkı şartlara bağlanmalı, mevzuatta anlamı belirsiz ya da çok geniş ifadeler kullanılmaması ve erişimin engellenmesi kararının verilebileceği hallerin daraltılarak mevzuatın AİHM kararları ile uyumlu hale getirilmesi gerekmektedir.

Bıçer Hukuk& Danışmanlık
Av. Abdullah Bilici
biliciabdullah@gmail.com